

ТЕЗИ виступу

Міністра соціальної політики України Жолнович О. І.
під час розгляду дев'ятої періодичної доповіді України про
виконання Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм
дискримінації щодо жінок
18 жовтня 2022 року

Шановна пані Голово!
Шановні члени Комітету!
Пані та панове!

Ратифікація Україною Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок стала **базою для формування та впровадження державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків в усіх сферах суспільства**, для об'єднання зусиль усіх інституцій держави, суспільства і міжнародних організацій.

Вона є підґрунтям таких стратегічних українських документів, як Національна стратегія у сфері прав людини, Стратегія людського розвитку, Державна стратегія регіонального розвитку.

Буквально недавно, у серпні 2022 року Урядом була схвалена **Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків до 2030 року**.

Чимало позитивних зрушень у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків відбулись завдяки тісній **співпраці Офісу Президента України, Уряду, Парламенту та громадянського суспільства**.

Завдяки такій співпраці у червні цього року ратифіковано Стамбульську конвенцію, внесено зміни до Закону України «Про рекламу» щодо протидії дискримінації за ознакою статі, у 2021 році внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо **посилення відповідальності за вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі**, зокрема, удосконалено правове регулювання притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовців за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування.

Навички практичного застосування норм Конвенції судьями, прокурорами, адвокатами, поліцейськими та іншими правоохоронними органами формують на постійній основі Національна школа суддів, Тренінговий центр прокурорів, Академія адвокатури, Вища школа адвокатури Національної асоціації адвокатів, система підвищення кваліфікації поліцейських усіх категорій.

Інтеграція гендерного підходу та підходу, заснованого на правах людини, у діяльність органів державної влади усіх рівнів стала невід'ємною складовою формування та реалізації людиноцентричної політики.

Для можливості проведення якісного гендерного аналізу удосконалюється **гендерна статистика**.

Забезпечення **відкритого доступу до гендерно дезагрегованих даних з державних реєстрів** передбачає план дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», затверджений Урядом у 2021 році.

Продовжується практичне застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі на державному та місцевому рівні для забезпечення врахування потреб різних соціальних груп жінок і чоловіків.

Спеціальні заходи

Вжиття тимчасових спеціальних заходів для досягнення **збалансованого представництва жінок і чоловіків у прийнятті управлінських рішень** в органах державної влади, на підприємствах, в організаціях, зокрема, через застосування гендерних квот, програм наставництва та менторських програм для жінок передбачає Операційний план з реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року на 2022—2024 роки.

Подолання стереотипів

Для **подолання стереотипних уявлень** про жінок особлива увага приділяється журналістам. До проведення інформаційних кампаній залучаються відомі жінки і чоловіки.

Протидія торгівлі людьми

З початку цього року **обліковано 95 кримінальних правопорушень за статтею «Торгівля людьми»** (2021 рік - 232). У їх структурі в 2022 році 33 % у формі сексуальної експлуатації, 34% - трудової, 6% - торгівля дітьми, 13% - втягнення у злочинну діяльність, 3% втягнення у жебрацтво, 11,6% - торгівля дітьми з використанням сурогатного материнства.

У 2021 році 64 особам встановлено статус постраждалих від торгівлі людьми, у 2022 році – 28-ми особам.

У 2021 році Уряд затвердив **Концепцію Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року**. Нові виклики, пов'язані з війною, враховані у заходах державної програми.

У цьому році через масовий виїзд жінок та дітей за межі України, з метою пошуку тимчасового притулку від війни, суттєво збільшився ризик потрапляння їх до торгівців людьми та у сексуальну експлуатацію.

Станом на вересень 2022 року Національна соціальна сервісна служба України встановила статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, 28 особам, з яких 10 осіб зазнали експлуатації на території Франції, 3 – на території Російської Федерації та 15 – всередині України.

Але, ми маємо сміливість припустити що ці цифри не відображають реального стану речей, і випадків торгівлі людьми на даний час може бути значно більше. На жаль, Україна не може повністю ефективно відслідковувати усі такі випадки закордоном.

Враховуючи всі ці обставини вкрай важливо забезпечити ефективну протидію таким злочинам, що вимагає від нас колективного реагування та скоординованих дій.

Участь у політичному та громадському житті

Частка жінок на вищих керівних посадах (категорії «А») у 2021 становила 28%, станом на 1 липня 2022 року – 32%.

На сьогодні у складі Уряду 22% жінок.

У порівнянні з 2017 роком **більше ніж удвічі зросла кількість жінок на посадах послів**.

Освіта

В межах виконання зобов'язань за міжнародною ініціативою „Партнерство Біарріц” підготовлено для подання на розгляд Уряду **Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року**.

У 2021-2022 роках увесь навчальний контент, який видається за кошти державного бюджету, пройшов **антидискримінаційну експертизу**.

Збільшення кількості **дітей ромської національності** у закладах дошкільної, загальної середньої освіти є однією із цілей **Стратегії сприяння реалізації прав і можливостей осіб, які належать до ромської національної меншини, в українському суспільстві** на період до 2030 року, схваленої Урядом у 2021 році.

Для **продовження навчання дітей в умовах війни** дітям надано можливість продовжувати навчання у закладах загальної середньої освіти за новим місцем перебування, за будь-якою формою із забезпеченням безпеки.

Але реальність сьогодні така: **2608** закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів. **313** зруйновано повністю.

З початку пандемії, пов'язаної із поширенням COVID-19 широко використовуються технології дистанційного навчання учнів.

На базі бібліотек, шкіл, університетів та центрів надання адміністративних послуг діє мережа з понад 6000 хабів цифрової освіти, у тому числі у сільській місцевості.

Працевлаштування, оплата праці

У 2021 році у порівнянні з попереднім роком **гендерний розрив в оплаті праці** чоловіків і жінок **скоротився майже на 3 %** і становив **18,6%**.

В Україні **удосконалюється національне законодавство про працю** для розширення можливостей зайнятості жінок та поєднання сімейних та трудових обов'язків працівниками, в тому числі жінок та дівчат в сільській місцевості.

У 2022 році внесено зміни до деяких законодавчих актів України щодо **посилення захисту прав працівників**.

Для пом'якшення наслідків пандемії COVID-19, регламентовано **гнучкі форми організації праці**.

У серпні 2021 затверджено методичні рекомендації щодо проведення **гендерного аудиту підприємствами, установами та організаціям**.

Законом встановлено новий вид соціальної відпустки – **одноразову оплачувану відпустку при народженні дитини** тривалістю до 14 календарних днів, якою може скористатися батько дитини.

На початок 2022 року 91% дітей, які проживають у міській місцевості та 58% дітей із сільської місцевості віком від 3 до 5 років відвідували заклади освіти.

Створюється мережа альтернативних традиційним закладам дошкільної освіти установ (дитячих кімнат, центрів тимчасового перебування дітей, підготовчих курсів). Затверджено положення про діяльність дитячих кімнат в установах та організаціях.

Охорона здоров'я

Для забезпечення територіальної **доступності якісної медичної та реабілітаційної допомоги** сформовано госпітальні округи, у межах яких організовано комплексний доступ населення до стаціонарної медичної допомоги. Впроваджується новий механізм фінансування медичних послуг та забезпечення лікарськими засобами. Зараз, незважаючи на військову агресію, розпочався наступний етап реформи - інфраструктурна частина.

У 2022 році на реалізацію Програми медичних гарантій медичного обслуговування населення **передбачено 157,6 млрд грн**.

Впроваджуються **профілактичні програми для секс-працівниць\ків**. Показник поширеності ВІЛ серед секс-працівниць має сталу тенденцію до зниження і становить 3,1% з незначним перевищенням показника серед чоловіків (3,8%).

Змінюється медична інфраструктура.

Так, за кошти державного бюджету **проведено реконструкцію 765 амбулаторій загальної практики сімейної медицини, закуплено 2087 автомобілів для роботи медичних працівників закладів охорони здоров'я у сільській місцевості.**

У рамках реалізації програми Президента України «**Велике будівництво**» напередодні активної війни в **201 лікарні створено сучасні відділення екстреної медичної допомоги з повним комплектом медичного обладнання.**

У 2021 році було розпочато **реконструкції 50-ти обласних клінічних закладів охорони здоров'я** для забезпечення їх модернізації, безбар'єрності, енергоефективності, інфекційного контролю, а також впровадження високотехнологічних методів лікування дітей і дорослих. На жаль, через війну цю програму призупинено.

Після повномасштабного вторгнення РФ на територію України **пошкоджено 1076 медичних закладів: 144 медичних закладів вщент зруйновано.**

В Україні нараховується майже **2 мільйони 726 тисяч осіб з інвалідністю (2 725 826)** (переважають чоловіки). У порівнянні з 2020 роком їх кількість зросла майже на 23 тисячі. Серед вперше виявлених у 2021 році осіб з інвалідністю 44% жінок.

За ініціативи першої леді Олени Зеленської на виконання Указу Президента була розроблена та у квітні 2021 року схвалена Урядом **Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні**. Вона передбачає заходи в усіх сферах життя з метою забезпечення доступності громадських просторів, роботи, сервісів та послуг для людей з обмеженням функціонування та створення умов їх активного включення у суспільне життя.

У зв'язку з агресією російської федерації проти України кількість жінок і чоловіків з інвалідністю зростає. Тому, заходи з інклюзивності просторів та усіх сфер життя набувають нової актуальності. Ми вдячні тим країнам, які допомагають нам забезпечити своєчасне лікування та протезування.

На жаль, вже **вдруге Україна представляє доповідь з виконання Конвенції у ситуації агресії російської федерації проти України** – незаконної окупації наших територій та війни.

Відтак, рекомендації Комітету вкрай важливі для нас в умовах, коли кожна Стаття Конвенції має розглядатися через призму потреб вразливих груп жінок, чисельність яких зросла у десятки разів.

Так, станом на 30 вересня у порівнянні з початком цього року кількість тільки офіційно зареєстрованих **внутрішньо переміщених осіб** зросла майже у три з половиною рази і становить **4 710 880 осіб**.

60 відсотків внутрішньо переміщених осіб – **жінки**;
чверть – пенсіонери (1,2 млн), переважно жінки;
170 тис осіб з інвалідністю, серед яких 49 % жінок;
3809 багатодітних сімей.

Крім того, мільйони українок знаходяться на тимчасово окупованих територіях, проживають в районах бойових дій, примусово вивезені до російської федерації.

З початку повномасштабної війни в Україні фіксуються випадки вчинення російськими військовими **сексуального насильства** відносно цивільного населення. Сексуальне насильство, у тому числі, використовується як інструмент війни.

За даними **Офісу Генерального прокурора** станом на вересень 2022 року правоохоронними органами **розпочато 43 кримінальних провадження** за фактами **сексуального насильства, вчиненого в умовах збройного конфлікту**.

У **31 кримінальному провадженні** встановлено факти сексуального насильства стосовно **40 потерпілих**. Із загальної кількості потерпілих **5 неповнолітніх дівчат, 2 жінки померло, 4 – перебуває на окупованій території**.

Тому, одне із головних наших завдань швидко адаптувати систему протидії насильству, яка діє в Україні до особливих потреб постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, для того, аби постраждалим був наданий повний спектр необхідної допомоги та послуг.

В Україні розширено мережу **спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі** (в тому числі у 2021 році за рахунок державної субвенції).

На сьогодні виконують свої функції **431** мобільна бригада соціально-психологічної допомоги, **43** притулки, **37** денних центрів соціально-психологічної допомоги, **66** консультативних служб. Це 80 відсотків від створеної на початок 2022 року мережі. На тимчасово окупованих територіях знаходиться 30 спеціалізованих служб. Послугами спеціалізованих служб у 2022 році скористались майже 15 тис. жінок.

Разом з тим, війна стала каталізатором єднання жінок і чоловіків абсолютно усіх груп населення, державних структур, бізнесу, громадських об'єднань для захисту своєї країни, надання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки, допомоги постраждалим від сексуального насильства, протидії інформаційній війні.

Для прикладу, у **Запорізькій області** тимчасово окуповано або знаходиться в районі бойових дій близько 80% територіальних громад. Місто Запоріжжя, яке з початку жовтня зазнає активних ракетних та бомбових ударів по житлових будинках, було прихистком для тих, хто переміщується з районів активних бойових дій.

Тут реалізовано багато жіночих ініціатив: утворено 4 гуманітарні ХАБи районів області, де жінки, які тимчасово виїхали з окупованих територіальних громад займаються волонтерською діяльністю, 7 пунктів видачі гуманітарної допомоги.

З 1 липня цього року у місті Запоріжжя розпочав роботу **Центр допомоги врятованим** – державна установа, створена Урядом у партнерстві з Фондом народонаселення ООН, де люди, які виїхали з зони активних бойових дій та

тимчасово окупованих територій можуть отримати комплексну соціально-психологічну підтримку в одному місці. Послугами центру уже скористалися понад 800 жінок. Такі центри також діють у Дніпрі та Львові.

У зв'язку з повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації на територію України **актуалізується Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 „Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року**, який був затверджений Урядом у жовтні 2020 року. Зростає кількість жінок військовослужбовців. У 2021 році частка військовослужбовців-жінок ЗСУ становила 15,2 % (2020 рік – 14,3%). З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну ця кількість збільшилась.

Ще до повномасштабного вторгнення до якісних показників Національного плану 1325 включено показник щодо задоволеності умовами служби жінок і чоловіків. Мінсоцполітики спільно з працівниками Міноборони, ЗСУ, системи органів МВС підготовлено опитування жінок і чоловіків сектору безпеки і оборони щодо задоволеності створеними умовами для служби. Проте зараз виклики змінилися - тільки вчора були звільнені 108 жінок-полонених, які утримувалися країною агресором. Серед визволених 35 захисниць із ЗСУ, 32 - ВМС, 12 - ТРО, 8 - НГУ, включно з 2 із «Азову», 5 - ДССТ, 4 ДПСУ та 12 цивільних.

**Шановна пані голово,
шановні члени комітету!**

На завершення хочу наголосити, що агресія російської федерації проти України призвела до того, що сьогодні, у 21 сторіччі, ми говоримо про обмежені можливості задоволення базових потреб, базових прав – права на життя та безпеку для мільйонів жінок і дітей.

Підвищуються ризики, пов'язані із забезпеченням продовольством і питною водою, стабільним існуванням екосистем, впливом на здоров'я різних груп жінок і чоловіків.

2022 рік увійде в історію України, світову історію як час непереможного об'єднання усіх українців, громадян різних держав **зادля протистояння агресії російської федерації.**

Ми вдячні усім державам, які в такий складний час підтримують Україну у нашій боротьбі за свободу. Підтримують Україну у боротьби зі злом, яке не вдалося зупинити у 2014 році, і яке набрало жахливих обертів у лютому 2022 року.

Але вже зараз в Україні підготовлено проект Плану відновлення України за 24 напрямками, кожен з них враховує гендерну складову.

Впевнена у тому, що діалог з Комітетом, надасть новий імпульс до ефективних дій для покращення становища усіх груп дівчат і жінок та сприятиме подальшому просуванню України у виконанні Конвенції з ліквідації дискримінації щодо жінок та впровадження гендерної рівності у всіх сферах життя суспільства.